

Partycypacyjny raport o stanie gminy

**Relacje pomiędzy dokumentem strategicznym,
programem współpracy JST z NGO,
ogłoszeniem o konkursie na realizację zadań
publicznych oraz ofertami na ich realizację.**

dr Marcin Bąkiewicz

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Wymagania stawiane dokumentom planistycznym

Igor Sulich

gnoza identyfikująca problemy społeczne

rozpoznanie rzeczywistości, które umożliwia określenie obszarów wymagających zmiany.

1. określenie występujących na danym terenie problemów społecznych wymagających rozwiązania,
2. znalezienie przyczyn ich powstawania
3. określenie trendów dalszego ich przebiegu w sytuacji, gdy nie zostanie podjęta interwencja.

rozpoznanie, jaka jest rzeczywistość, wymaga zebrania danych i informacji o wszystkich aktualnie występujących i potencjalnych (takich, o których wiemy, że mogą się wkrótce pojawić) problemach społecznych na danym terenie.

Informacja może być podstawą planowania jedynie wtedy, gdy:

1. jest wyczerpująca, to jest obejmuje wszystkie te obszary w dziedzinie społecznej, które są istotne dla życia mieszkańców.
2. Jest rzetelna, niezależnie od tego, czy jest pomiarem podanym w liczbach, czy charakterystyką opisową, musi opierać się na danych faktycznych

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Pozyskiwanie informacji

1. Burza mózgów

Burza mózgów jest metodą, która pozwala na stworzenie wstępnej listy problemów społecznych. odwołuje się do wiedzy osób wchodzących w skład zespołu. Wartością dodaną jest szansa na lepsze poznanie się osób będących członkami zespołu

2. Dane demograficzno-ekonomiczne

Ważnym źródłem informacji o problemach społecznych są dane demograficzno ekonomiczne. Należy zgromadzić dane statystyczne co najmniej z ostatnich 3 lat, poprzedzających prace nad strategią. Analiza zgromadzonych charakterystyk demograficzno-ekonomicznych pozwoli wyznaczyć przebieg i kierunek zmian (trend).

3. Konsultacje, badania ankietowe

Listę zjawisk, które wymagają zmiany, należy skonsultować z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowymi itp.

4. badania ankietowe przeprowadzane wśród mieszkańców lub w ich określonych grupach np. wśród uczniów, osób niepełnosprawnych, kobiet.

Wyniki konsultacji i badań pozwalają doprecyzować listę problemów społecznych.

5. Informacje zawarte w dokumentach strategicznych

Analiza dokumentów strategicznych terytorialnych sąsiadów oraz dokumentów strategicznych wyższego terytorialnie szczebla

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Grupowanie i ostateczne nazywanie problemów

Efektom przygotowanej diagnozy jest lista problemów społecznych. Nie każda pozycja tej listy stanowi odrębny problem. Część wypisanych problemów może być przyczynami, część skutkami. Jednocześnie skutki często stanowią przyczynę innego problemu, nawet takiego, który nie został umieszczony na liście.

Zarejestrowane na liście problemy należy pogrupować.

Wyodrębnienie i nazwanie problemów jest zabiegiem bardzo ważnym, ponieważ będą one podstawą formułowania celów.

Ustalenie hierarchii ważności problemów

Z różnych względów nie wszystkie problemy mogą i powinny być rozwiązywane. Ważne, aby problemy, które strategia ma rozwiązywać, były istotne z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej

Rangowanie - nadanie poszczególnym problemom do rozwiązania określonych wartości na skali 1-10.

osoby wchodzące w skład zespołu nadają poszczególnym problemom do rozwiązania określoną liczbę punktów, ustalając tym samym rangę danego problemu na tle innych. Powstałe uszeregowanie problemów do rozwiązania wynikać będzie z wartości średniej arytmetycznej liczby punktów, jaką każdy z problemów uzyskał od każdej z osób.

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Wybór problemów do rozwiązania

Przed dokonaniem ostatecznego wyboru problemów do rozwiązania, efekt pracy zespołu należy poddać konsultacjom.

Przeprowadzenie konsultacji upoważnia zespół do podjęcia ostatecznej decyzji, które problemy będą rozwiązywane w ramach strategii.

Informowanie i konsultacje

Informacje o wstępnym wyborze problemów do rozwiązania należy wysłać do instytucji podległych samorządom, do organizacji pozarządowych, do instytucji prywatnych, do związków wyznaniowych oraz do osób zainteresowanych strategią (obecnych na spotkaniach i zgłaszających się mailowo). równolegle informacja powinna zostać upubliczniona na stronie urzędu gminy/powiatu, a także na stronach instytucji delegujących osoby do zespołu.

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Sformułowanie celów głównych

Problem to obszar zmiany, wymagający interwencji, ustalony w wyniku porównania tego „jak jest”, z tym „jak powinno być”. Zespół typuje do rozwiązania w ramach strategii tylko niektóre problemy.

W odniesieniu do każdego problemu należy rozstrzygnąć, w jakim zakresie będzie on rozwiązywany. rozstrzygnięcie to oznacza sformułowanie celu głównego.

Cel główny - zakres zmiany, którą zdecydowano się wprowadzić i której oczekiwano w wyniku podjętych działań wynikających ze strategii.

poprawnie zbudowany cel powinien być SMART

- konkretny, to jest taki, który będzie można przełożyć na konkretne rezultaty, z określeniem jakie;
- mierzalny, to jest taki, którego rezultaty będzie można zmierzyć za pomocą wskaźników;
- osiągalny, to jest taki, który umożliwia osiągnięcie założonych rezultatów;
- realny, to jest taki, który ze względu na uwarunkowania związane z zasobami, w tym: czasem, możliwościami i chęciami, jest możliwy do zrealizowania;
- efektywny, to jest taki, gdy zasoby konieczne do realizacji celu nie przewyższają efektu. Każdorazowo wycenę „kosztów” musi przeprowadzić zespół;
- skuteczny, to jest taki, który rozwiązuje problem, ze względu na który został sformułowany.

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Wyznaczenie celów szczegółowych

Cele szczegółowe to składowe celu głównego. W zależności od rozwiązywanego problemu, a tym samym celu głównego, cele szczegółowe mogą mieć charakter etapów (wtedy ważna jest kolejność ich realizacji), bądź stanowić zbiór odrębnych, niezależnych bezpośrednio od siebie, celów - elementów, składających się na cel główny

Zasada SMART – obowiązuje

Im więcej celów szczegółowych, tym łatwiej zaprojektować trafne działania prowadzące do ich realizacji.

Celom szczegółowym należy przyporządkować rezultaty oraz wskaźniki

Rozpoznanie zasobów

Dla sformułowanych celów szczegółowych należy stworzyć listę zasobów (rzeczowych, finansowych, ludzkich i kompetencyjnych), niezbędnych do ich osiągnięcia. oznacza to potrzebę wstępnego zaplanowania głównych działań w ramach każdego celu szczegółowego.

W przypadku, gdy rozpoznanie dostępnych zasobów (posiadanych i możliwych do pozyskania) wskazuje, że pełne osiągnięcie celu szczegółowego nie jest możliwe, konieczne może być zawężenie celu szczegółowego lub rezygnacja z jego osiągnięcia. Może się też zdarzyć, że taka sytuacja uniemożliwi osiągnięcie celu głównego

Zaplanowanie rezultatów

Na zaplanowany zakres zmian składać się będą określone rezultaty ilustrujące zmianę. Dotyczy to zarówno celów głównych, jak i szczegółowych.

rezultaty to bezpośrednie efekty, dotyczące zmian określonych w celach.

Zaplanowane rezultaty będą wyznaczać działania prowadzące do pożądanых zmian. rezultaty należy jak najdokładniej zaprojektować - precyzyjnie zdefiniować, ustalając, jakie zmiany powinny nastąpić w wyniku realizacji celów, jakich wyników spodziewamy się po ich realizacji, jak będziemy je obserwować i jak będziemy je mierzyć

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Budowanie wskaźników

czego spodziewamy się i co będzie potwierdzeniem, że zmiana nastąpiła w wyniku realizacji celów, czyli po czym poznamy zmianę

Wskaźnik to miara obserwacji zjawiska będącego wynikiem, planowanym rezultatem realizacji konkretnych celów. Do każdego zaplanowanego rezultatu zaplanowane po- winny być sposoby obserwacji i pomiaru – wskaźniki

w jaki sposób będziemy obserwować, czy zaplanowane zmiany faktycznie nastąpiły, a przede wszystkim, w jaki sposób będziemy je mierzyć. ocena, czy udało się osiągnąć zaplanowane rezultaty, oznacza ocenę realizacji zaplanowanych celów i właśnie dlatego powinna być precyzyjnie zaprojektowana

rezultaty miękkie nie są obiektami fizycznymi, nie są bezpośrednio obserwowalne. Zaprojektowanie wskaźnika do rezultatu miękkiego wymaga zdefiniowania, jakie zjawisko B będzie potwierdzać, że nastąpiła zmiana w zjawisku A, zapisanym jako rezultat. Jeśli w jednym z naszych rezultatów jest wzrost kompetencji instytucji, to na taki wzrost (A) wskazywać może zmniejszona liczba skarg petentów (B). Pomiar osiągnięcia rezultatu może, i często powinien, odbywać się kilkoma wskaźnikami

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Planowanie działań

realizacja celów wymaga sekwencji działań następujących po sobie w określonej kolejności, rozłożonych w czasie, umocowanych w konkretnych zasobach. Działania projektujemy w odniesieniu do zaplanowanych celów szczegółowych i przypisanych do nich rezultatów. Wcześniejsze określenie rezultatów zwiększa trafność planowania działań.

Każde działanie, niezależnie od stopnia szczegółowości, zaprojektowane jest poprawnie wtedy, gdy spełnia określone kryteria. Działanie musi być:

- trafne, to jest zaprojektowane tak, aby bezpośrednio prowadziło do realizacji celu i osiągnięcia planowanego rezultatu;
- konkretne, czyli precyzyjnie określone;
- efektywne, to jest takie, gdy zasoby konieczne do realizacji celu nie przewyższają efektu. Każdorazowo wycenę „kosztów” musi przeprowadzić zespół;
- skuteczne, to jest wyczerpujące wszystkie aspekty zaplanowanych celów i rezultatów.

Dla zaplanowanych działań konieczne jest stworzenie kosztorysów i harmonogramów

Rozpoznanie zasobów

Jeśli działania mają być faktycznie realizowane, konieczne jest oszacowanie kosztów realizacji poszczególnych działań. Ważne jest ustalenie źródeł pozyskiwania planowanych środków

oszacowanie kosztów realizacji poszczególnych działań pozwala na prawidłowe zaprojektowanie programów działań

Zaprojektowanie programów działań

Pieniądże, czas, wykonawca, to wzajemnie na siebie wpływające czynniki rozstrzygające o realizacji zaplanowanych działań. Muszą one być zaplanowane we wzajemnym powiązaniu i zapisane w formie harmonogramu. Czas realizacji działań powinien być szczegółowo zaplanowany. Właściwe zaplanowanie czasu pozwala na zachowanie właściwego rytmu i tempa realizacji działań. Dodatkowo, takie planowanie w czasie gwarantuje uwzględnienie logicznej kolejności działań. Wyznaczenie wykonawców wskazuje odpowiedzialnych za realizację działań.

Partycypacyjny raport o stanie gminy

Zaplanowanie oceny i aktualizacji

Planowanie monitoringu

Dokumenty planistyczne o szerszej perspektywie czasowej wymagają zaprojektowania obszarów, które wymagają obserwacji. obszary szczególnie narażone na trudności dadzą się dzięki temu wcześniej przewidzieć. W przypadku realizacji strategii, podstawowymi obszarami do monitoringu są: rezultaty, działania, terminy, koszty. System monitoringu wymaga także ustalenia, w jakich terminach i przez kogo te obszary będą obserwowane, jak będą raportowane i jakie procedury uruchamiać będą ewaluację w przypadku zaobserwowanych trudności

Planowanie ewaluacji i aktualizacji

Wyniki ewaluacji powinny być przedstawione, w formie raportu,

W przypadku, gdy wynik ewaluacji wskaże na potrzebę przeprowadzenia działań naprawczych, niezbędna będzie aktualizacja strategii, w zależności od potrzeb obejmująca: harmonogram, rezultaty, cele, diagnozę.

W dokumencie strategicznym powinny znaleźć się konkretne zapisy, dotyczące procedury ewaluacji i jej wdrażania, w tym jej terminy i podmioty za nią odpowiedzialne. Konieczne jest również zamieszczenie w dokumencie zapisów wskazujących minimalny okres, po jakim należy dokonać aktualizacji dokumentu oraz tryb jej przeprowadzania